

**ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Β' ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΕΜΠΤΗ 27 ΜΑΪΟΥ 2004
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

- A.** Ποιο από τα δυο, επειδή τον τιμούν υπέρμετρα ως ευεργέτη έθαψαν αυτόν, που ήθελε να κάψει τους περίσθληλους ναούς και τα αφιερώματα, να ερημώσει τη γη και να καταλύσει τους νόμους; Ή μήπως βλέπεις οι θεοί να τιμούν τους κακούς; Δεν είναι δυνατό, αλλά τη σοφία μου από την πρώτη στιγμή της βασιλείας μου κάποιος μέσα στην πόλη που με δυσκολία υπέφεραν σιγομουρμούριζαν εναντίον μου κρυφά, κουνώντας το κεφάλι και ούτε έβαζαν τον τράχηλο υπάκουα κάτω από το ζυγό, ώστε να πειθαρχήσουν σε μένα.
- B.**
- 1.** Ο Κρέων, όπως παρουσιάζεται στο παρόν απόσπασμα διαθέτει όλα τα χαρακτηριστικά ενός τυπικού τυράννου. Ξεσπά οργισμένος με αφορμή την θεολογική ερμηνεία του χορού για την ταφή του Πολυνείκη. Μιλώντας με τρόπο προσβλητικό και αναίδη προς τους γέροντες, απογυμνώνεται ηθικά μπροστά στα μάτια των θεατών. Εν συνεχεία, εκφράζει τις υποψίες του και την οργή του για κάποιες αντιδράσεις στην εξουσία του. Παρασυρμένος από το μεθύσι της εξουσίας εκφράζει ωμά την αυταρχικότητά του πιστεύοντας ότι έχει το απόλυτο δικαίωμα να διατάζει. Υποπτεύεται αντιδράσεις και συνωμοσίες υιοθετώντας την υλιστική φιλοσοφία και με επιπολαιότητα θεωρεί ένοχους τους φύλακες που αποτελούν όργανα αντιπάλων του. Όλα αυτά υποδηλώνουν το φόβο του και την ανάγκη του να βρεί αφορμή για να επιβάλλει με σκληρό τρόπο την εξουσία του. Προεξοφλεί ότι οι βλέψεις κάποιων για την εξουσία και το όλεο του κέρδους ήταν τα κίνητρα (πολιτικά - οικονομικά) της ταφής, άλλα κίνητρα ανθρωπιστικά και ιδεώδη είναι για αυτόν αδιανόητα.
- Γενικά, παρουσιάζεται γεμάτος αυτοπεποίθηση για την ορθότητα των αποφάσεών του πίσω όμως από την επιφάνεια προβάλλει το σαθρό υπόβαθρο του χαρακτήρα του και η βαθύτερη αβεβαιότητα για τον ίδιο τον εαυτό που γίνεται φανερή με το ξέσπασμά του και τις απειλές βίας που αποτελούν το όπλο του αδύνατου. Αδυνατεί να ελέγξει την οργή του και κυριεύεται από τα πάθη του, είναι ευερέθιστος και οξύθυμος, ισχυρογνώμων και μονομερής που συμπεριφέρεται με φανατισμό και δογματισμό. Η παραβίαση της διαταγής του τον έχει επηρεάσει ψυχολογικά. Η πρώτη αμφισβήτηση της εξουσίας του και του κύρους του τον οδηγεί στην απόρριψη του προσώπου του πατέρα και σωτήρα της πόλης. Το θυμικό επιβάλλεται στο λογιστικό και

εξωθεί σε παράλογες και σκληρές ενέργειες. Στο πρόσωπο του Κρέοντα ο Σοφοκλής ασκεί κριτική στην αθηναϊκή κοινωνία της εποχής του που λόγω της ανάδειξής της σε πρώτη δύναμη και ηγεμονία της έχει προσδώσει υπέρμετρη αυτοπεποίθηση και δεν αποδίδει την πρέπουσα σημασία στους άγραφους νόμους.

2. Ο Κρέοντας κινείται ανάμεσα στην καχυποψία από τη μια πλευρά και τον υπερβολικό ζήλο στην άσκηση των καθηκόντων του από την άλλη. Η υπερβολική σιγουριά του ότι ενεργεί δίκαια, τον οδηγεί σε πλάνη, από την οποία με κανένα τρόπο δεν μπορεί να ξεφύγει. Στους στίχους 289 - 292 ο Κρέοντας υποψιάζεται πολιτική συννομωσία εναντίον του, ενώ στους στίχους 293 - 294 η υποψία μεταπίπτει σε βεβαιότητα: πιστεύει ότι οι πολιτικοί του αντίπαλοι που τον αμφισβητούσαν και δεν δέχονταν να υπακούσουν σε αυτόν πλήρωσαν κάποιους (ίσως τους φύλακες), ώστε να θάψουν τον Πολυνείκη παραβιάζοντας τη διαταγή του. Μ' αυτή την πράξη αμφισβητούσαν έμπρακτα την εξουσία του, έπλητταν καιρία το κύρος του και τον παρουσίαζαν στους πολίτες ως ανίσχυρο και ανίκανο να επιβληθεί. Ο Κρέοντας δεν μπορεί να σκεφτεί ότι ο δράστης της ταφής δεν ωθήθηκε από προσωπικά συμφέροντα, αλλά κινήθηκε ανιδιοτελώς εξαιτίας κάποιων ηθικών αξιών ή συναισθημάτων. Κατ' αυτόν πίσω από κάθε ανθρώπινη πράξη υπάρχουν εγωιστικά κίνητρα, όπως τα υλικά κέρδη, οι υπέρμετρες φιλοδοξίες, ο πόθος της εξουσίας, η επιρροή στους άλλους, οι απολαύσεις.
3. Από την αρχαιότητα είναι γνωστή η τιμή αλλά και ο σεβασμός προς τους νεκρούς. Ο νεκρός έπρεπε να ταφεί και να προσφερθούν οι νεκρικές τιμές, διαφορετικά ούτε την πύλη του Άδη μπορούσε να διαβεί, ούτε τη μεταθανάτια γαλήνη να εξασφαλίσει.
Ο Κρέοντας στους στίχους 198-208 επαναλαμβάνει το κήρυγμα που είναι γνωστό στους θεατές από τον πρόλογο, αλλά αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα με την προσωπική διακήρυξη του βασιλιά. Ενώ ο Ετεοκλής θα ταφεί όπως αρμόζει σε κάποιον που σκοτώθηκε υπερασπίζοντας την πατρίδα του, ο Πολυνείκης όμως θα τιμωρηθεί σκληρά, αφού θα παραμείνει άταφος στο έλεος τω σκυλίων και των όρνιων. Το μέγεθος της προδοσίας δικαιολογεί την αποτρόπαιη ποινή, εφόσον ο Πολυνείκης θέλησε να καταστρέψει την πατρίδα του, να πυρπολήσει τους ναούς των θεών, να σκοτώσει τους συγγενείς του και άλλους να τους υποδουλώσει. Η διαταγή του Κρέοντα στηρίζεται σε μια παλιά ηθική αρχή: «φίλει τον φιλοῦντα και μίσει τον μισοῦντα». Στο στίχο 200 με τις λέξεις «εξόριστος γυρνώντας» δηλώνει έμμεσα τα ταπεινά κίνητρα του Πολυνείκη που τον οδήγησαν να σπρώξει τα όπλα εναντίον της πατρίδας του.
Στους στίχους 204 - 206 με τις σκληρές, πομπώδεις εκφράσεις αναγγέλλει τη σκληρή τιμωρία του Πολυνείκη που ακολουθεί ως φυσική συνέπεια του «εγκλήματος» που διέπραξε στρεφόμενος κατά της πόλης του. Στη συνέχεια, στους στίχους 284 - 287 και 288 - 289 με τις ειρωνικές ρητορικές ερωτήσεις και απαντώντας ο ίδιος λακωνικά «οὐκ ἔστι» ο Κρέοντας εκφράζει με

απόλυτη βεβαιότητα την πεποίθησή του ότι οι θεοί δεν φροντίζουν τους κακούς και αφού ο Πολυνείκης επιχείρησε να ερημώσει την πατρίδα του, να καταλάβει και να πυρπολήσει τους ναούς είναι αδύνατο να τον θάψουν τιμώντας ως ευεργέτη τον προδότη της πατρίδας του. Μόνο που ο Κρέοντας αναφέρει πως σκέπτονται και κρίνουν οι θεοί όντας ο ίδιος άνθρωπος. Επομένως τα λόγια του δηλώνουν ότι προβάλλει το δικό του τρόπο σκέψης ως σκέψη των θεών και παρουσιάζει τη δική του δικαιοσύνη ως θείο δίκαιο.

4. $\alpha \rightarrow \Sigma, \beta \rightarrow \Lambda, \gamma \rightarrow \Sigma, \delta \rightarrow \Lambda, \epsilon \rightarrow \Lambda, \sigma\tau \rightarrow \Sigma, \xi \rightarrow \Lambda, \eta \rightarrow \Sigma,$
 $\theta \rightarrow \Lambda, \iota \rightarrow \Sigma$

5. οφθαλμός → είσορᾶς
 μετάνοια → πρόνοιαν
 στοργή → στέργειν
 επιστήμη → ἐξεπίσταμαι
 παραγωγή → παρηγμένους
 πυροτέχνημα → πυρώσων
 γερουσία → γέρον
 αποτίμηση → ὑπερτιμώντες
 κακοδαίμονία → δαίμονας
 γεωργός → γῆν

6. ὀργῆς → ὀργῇ
 τούτους → αὐτάς
 γέρων → γέρουσι
 ἔμοί → ἑμὶν
 δικαίως → δικαιότατα
 λέγων → εἰπεῖν
 ἔστιν → ὦμεν
 ὑπερτιμώντες → ὑπερτιμών
 ἔκρυπτον → κρύπτου
 εἶχον → ἔσχε

7. γέρων → κατηγορούμενο
 ἀνεκτά → σύστοιχο αντικείμενο
 πυρώσων → τελική μετοχή
 τιμώντας → κατηγορηματική μετοχή
 δικαίως → επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου

Επιμέλεια απαντήσεων:
Μπέκου Νατάσα - Φιλόλογος
Σκυριανού Μαίρη - Φιλόλογος
Φροντιστήριο Μ.Ε «ΕΠΙΛΟΓΗ»
<http://www.epil.gr>